

СТАНОВИЩЕ

за научните трудове на **доц. д-р Милена Иванова Цветкова**, представени за участие в конкурс за заемане на академична длъжност „професор” по 3.5. Обществени комуникации и информационни науки (Журналистика – Книгата като медия), обявен от СУ „Св. Климент Охридски” в ДВ, бр. 53 от 18.06.2013 г.

от проф. д.ф.н. **МАРИЯ ВУТОВА ПЕТКОВА-МЛАДЕНОВА**
редовен професор в Университета по библиотекознание и информационни технологии

1. Данни за конкурса

Обявата и процедурите, свързани с конкурса за заемане на академичната длъжност „професор” по Журналистика – Книгата като медия, са съобразени изцяло с изискванията на Закона за развитието на академичния състав в Република България и на Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в Софийския университет „Св. Климент Охридски”.

2. Данни за кандидата

Най-важните моменти в биографията на кандидатката са: завършване на висше образование в първия випуск на специалността „Библиотекознание, библиография и научна информация” във ВТУ (1996); защитата на дисертация на тема „Четенето – антиманипулативен филтър. Индивидуалност и аудио-визуална манипулация” и получаване на научна степен доктор по Социология (1999); спечелването на конкурс за асистент в Софийския университет (ФЖМК, 2001) и избора ѝ за „доцент” от ВАК през 2003 г. В периода от 2003 до 2013 г., в продължение на 10 години, доц. Милена Цветкова се развива възходящо и като изследовател, и като преподавател във ФЖМК.

Познавам Милена Цветкова още от I-ви курс на нейното следване. Тя се отличаваше от състудентите си с редовното посещаване на лекции и с изключителния си интерес към преподаваните дисциплини, с желанието си да усвои максимален обем от знания и да придобие широк кръг от умения. Дисциплините, които за колегите ѝ бяха трудни, за нея бяха лесни, а онова, което беше неразбираемо за състудентите ѝ, за нея беше достъпно и разбираемо. Това ме мотивира да я предложа за докторант на катедрата. През 1999 г. присъствах на блестящата защита на дисертацията ѝ в СНС по социология, политология и наукознание към ВАК, където беше избрана с пълно мнозинство. В годините от 2000 до 2013 г. доц. Цветкова участва на многобройни научни конференции от национален и международен характер, където привлича вниманието и интереса на аудиторията с оригинални решения на научни проблеми и с иновативните си подходи. Тя се утвърди като желан автор и лектор и сред библиотечната общност с познанията си по проблемите на четенето и книгата, както и с публичните си лекции, изнасяна сред професионалистите в много библиотеки на страната. Свидетелство за научния ѝ авторитет в академичните и медийните среди са участията ѝ в редколегии на специализирани списания, научното редакторство на книги, които се сочат от колегията като образци в книгоиздаването, както и наградите, които получава. Друг факт за бързото ѝ академично и научно израстване е двукратното ѝ номиниране за наградата „Млад учен на Софийския университет” (2001 и 2004 г.).

3. Обща характеристика на трудовете

В конкурса за професор доц. д-р Милена Цветкова участва със следните трудове: 9 книги (от тях 4 монографии, 2 учебника, 3 биобиблиографии, 101 студии и статии) в общ обем 4191 страници (от които 2979 стр. в книги и средно 1212 стр. в студии и статии). Всички те са публикувани в период от 10 години, само след избора ѝ за „доцент”. Или, средно годишно Цветкова е публикувала по 419 страници – факт, който говори за изключителна публикационна и творческа активност. Според предоставените справки за цитиране от Университетската библиотека и Националната библиотека трудовете ѝ са цитирани 238

пъти. Лично на мен не ми е известен друг участник в конкурс за хабилитиране, чийто трудове да са с такъв респектиращо внушителен обем и толкова често цитирани.

4. Научни приноси

Най-големият принос в трудовете на Цветкова е генерираното ново знание за книгата – книгата като медия. Затова ще се насоча първо към приносите на едноименната ѝ монография (№2.13.), която е резултат от 12-годишен изследователски труд и е изцяло по темата на обявения конкурс. Книгата е отпечатана на 600 стр., но всички вещи в книгоиздаването са ясно, че реалният текст е над 1000 стандартни страници. Имайки предвид, че печатното издание има собствен уебсайт с допълнено съдържание (резюме, показалци, библиография), бихме могли да изчислим, че монографичното изследване е с общ обем минимум 1100 страници.

В „Книгата като медия“ авторката създава нова научна доктрина за книгата като медия – теория и методология за нейното изследване, в която е синтезирано ново знание за книгата като средство за комуникация. Новата теория за книгата, която Цветкова изгражда, съдържа прецизирана научна терминология и понятиен апарат, както и ясно обоснован фундамент от закони и закономерности. Наследила дисциплината от доц. Георги Лозанов, тя обогатява смисъла на научната категория „книга“ посредством метода на моделирането като използва 8 научни модела, обособява редица частни типологии, класификации и категоризации и предлага нова систематизация на книгата като символ и метафора.

Особено силна е глава 5 „Археология на книгата“, в която са предложени нова периодизация в развитието на книгата, медийна биография на книгата, книгата като медиен код и книгата като медиен носител – теми, които досега не са разработвани не само у нас, а и по света. Решени са редица проблеми на генеалогията на книгата като медия. Изграден е и убедителен модел на книгата като медийно тяло. Съществени са и приносите към семиотиката, прогностиката и футурологията на книгата. А е известно, че няма наука без прогнози.

Генералната теза на авторката е, че книгата трябва да бъде реабилитирана като общонаучна категория и да се изследва от всички науки в двата ѝ фундаментални аспекта – като форма и като съдържание, като текст и като носител.

Приносен е изграденият цялостен общ поглед върху книгата като система, за разлика от досега битуващата концепция за книгата само като обект на частни исторически, филологически, литературоведски и др. дисциплини.

Информационната стойност на монографията значително се повишава и от изобилието на фигури, схеми, таблици и илюстрации – интегриран графичен апарат на модерно ниво. С появяването си на книжния пазар книгата предизвика интереса на четящата общност, а към днешна дата за нея са се появили значителен брой положителни отзиви и рецензии.

Принос към културологията и историческите аспекти на науката за книгата е и авторската част на Цветкова в „Това не е край на книгите“, книга-разговор на Умберто Еко и Жан Клод Кариер (№3.123. и 4.4.) – предговорът, илюстрираното приложение, библиографията на тримата съавтори, индексът от 1330 предметни рубрики и 456-те бележки под линия (всички несъществуващи в оригиналното френско издание).

Участничката в конкурса има съществени приноси и в принципите на писането и публикуването, които са едната половина на дефинитивната същност на книгата като медия (според авторката книгата е „единство на писане и четене“). Тезите си Цветкова разгръща в двете книги „Наука със стил: Писане на дипломен проект“ (№2.15.), „Цитирането: Стандарт и стил“ (№2.14.) и в научния проект „Анатомия на изданията: Медийно рецептивно форматиране на книги“ (№6.4. и 2.18.). Тези три издания, както и над десет студии и статии, работят в полза на нов, медийно рецептивен подход за усъвършенстването на практиките на писането и публикуването. Създадена с много таблици, списъци, илюстрации, схеми и графики, книгата „Наука със стил“ прагматизира четирите условия за успешна писмена дейност: грамотно мислене, грамотно изложение, грамотно цитиране и грамотно оформяне. Прави впечатление мащабът на предоставените теоретико-практични примери и онагледяващи материали: само приложенията на тази книга са над 60 страници.

Цветкова има значителни научни приноси и за методологията на книгата, за приложните аспекти на книгознанието и читателознанието, които поднася в две учебно-методологични издания – „Книги и четене в аудиовизуална трансмедийност: Филмова база данни за емпиричното книгознание“ (№2.16.) и „Книги на въображението: Методика за учебни проекти „Моята книга мечта“ и „Алтернативни тела на книгата“ (№2.17.). Първата от тях съдържа уникална комплексна база данни на филми и екранизации с мотивите за книгата, четенето, читателя и библиотеката. Того е впечатляваща аотирана и илюстрирана филмография от 424 аудио-визуални произведения. Като първа и единствена в света тя ще има приложение в обучението в различни аспекти на книгознанието и медиазнанието и ще осигури ново идейно поле за насърчаване на интереса към книгите и четенето. Тук авторката демонстрира богатата си филмова култура, която е налице и в монографията ѝ „Книгата като медия“.

Съществени са приносите на Цветкова и в читателознанието, в изследването на рецепцията на книгата и писмените комуникации – на четенето и читателите. Остава траен интересът ѝ към науката за четенето и след придобиване на званието доцент по „теория на четенето“, като в допълненото издание на „Информационна култура: Името на четенето“ (№2.12.) и в над 30 студии и статии предприема научнооправдана интеграцията на знанията за книгата като медия и за четенето като медийна рецепция.

Три от представените девет книги за участие в конкурса са приноси в областта на персоналната библиография като една от приложните прояви на книгознанието. Става въпрос за академичните био-библиографии на трима емблематични университетски преподаватели – проф. Веселин Димитров (№2.9.), проф. Андрей Пантев (№2.10.) и чл.кор. проф. Марко Семов (№2.11., която има и второ електронно издание). Защиатавайки тезата за „библиографията като медия“ (№3.58), Цветкова създава пълни информационни бази данни, които са основа за бъдещи библиотековедски, библиографски, исторически, културологични, социологични и литературоведски изследвания, а също и за библиометрични анализи.

5. Препоръки

Първо, монографията „Книгата като медия“ да бъде преведена и публикувана на английски език, което ще даде възможност да бъде четена и цитирана широко и многократно. Смятам, че съдържанието на тази книга трябва да напусне националните граници и да стане достъпно за учени, преподаватели и студенти от един по-широк свят.

Второ, главата „Археология на книгата“ да бъде обогатена, разширена и издадена като самостоятелна монография.

Трето, Цветкова да се постарее да създаде научноизследователска лаборатория за млади учени по проблемите на книгата.

Четвърто, кандидатката в конкурса да помисли и за тема, обединяваща двете ѝ приноси изследователски полета – книга и четене, която след време да защити като дисертационен труд за научна степен „доктор на науките“.

6. Преподавателска работа

Преподавателската работа на Цветкова се развива по възходяща линия, видно и от курсовете, които са ѝ поверени в трите образователни степени – бакалавър, магистър, доктор. За 12 години тя е разработила 9 авторски и иновативни учебни курсове, като 2 от тях („Книгата като медия“ и „Съвременен световен книгоиздаване“) като заглавия се срещат и в ОКС магистър, но са с надграждащо съдържание.

Кандидатката е канена да чете лекционни курсове и в бакалавърски и магистърски програми на ВТУ „Св. Св. Кирил и Методий“ и ЮЗУ „Неофит Рилски“ – Благоевград, което показва, че тя е преподавател със собствен стил и популярност в страната.

Фактът, че на един сравнително млад учен са поверени толкова нови учебни дисциплини е показателен за научното ниво, авторитета и доверието, гласувано ѝ от академичната общност.

За 10 години Цветкова е ръководила около 100 дипломни работи в бакалавърската и магистърската степен на ФЖМК. Поверено ѝ е научното ръководство на 6 докторанти.

Избрана е от 17 студенти за академичен наставник. Ръководител е на научни колективи с докторанти или студенти по университетски проекти. Тези факти доказват възможностите на Цветкова като ръководител, организатор и администратор.

Освен богатата и разнообразна преподавателска дейност, в която Цветкова влага значителна енергия и креативност, тя е напрупала и богат административен опит. От 2005 г. е постоянен член на акредитационните екипи както на ФЖМК, така и на Софийския университет като институция. Всички тези факти от преподавателската кариера на Цветкова са самодостатъчни и не се нуждаят от коментар.

7. Заключение

От всичко казано дотук се вижда ясно, че кандидатурата на доц. д-р Милена Цветкова за заемане на академичната длъжност „професор“ напълно отговаря на законовите изисквания. Цветкова е преподавател с продължителен академичен стаж, с богат преподавателски опит и с необходимата квалификация по дисциплините, по които чете авторски лекционни курсове. Освен това тя е учен със свое място и ясно дефинирани научни приноси в областта на медиазнанието и книгознанието и особено в интердисциплинарната парадигма „книгата като медия“.

Поради тази причина **убедено ще гласувам за избора на кандидатката** и препоръчвам на Научното жури също да подкрепи **доц. д-р Милена Иванова Цветкова** за заемане на академичната длъжност „професор“ по научната област 3.5. Обществени комуникации и информационни науки (Журналистика – Книгата като медия) за нуждите на Софийския университет „Св. Климент Охридски“.

Проф. д.ф.н. Мария Вутова Петкова-Младенова,
Член на Научното жури

10.11.2013 г.
гр. София